

Številka: U-I-486/20-20
Up-572/18-42
U-I-91/21-26
Up-675/19-39
Datum: 23. 6. 2022

Na podlagi prvega odstavka 30. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11, 70/17 in 35/20) izdaja Ustavno sodišče naslednje

TISKOVNO SPOROČILO

Presojani ureditvi zakonske zveze in skupne posvojitve pomenita nedopustno diskriminacijo istospolnih parov

Ustavno sodišče je v dveh odločbah z dne 16. 6. 2022 ugotovilo, da je v neskladju z ustavno prepovedjo diskriminacije zakonska ureditev, ki določa, da (i) lahko zakonsko zvezo skleneta le dve osebi različnega spola in da (ii) istospolna partnerja, ki živita v formalni partnerski zvezi, ne moreta skupaj posvojiti otroka. Zakonodajalcu je določilo šestmesečni rok za odpravo ugotovljenega ustavnega neskladja. Odločilo je še, da se do odprave ugotovljene protiustavnosti šteje, da (i) je zakonska zveza življenjska skupnost dveh oseb ne glede na spol in da (ii) lahko istospolna partnerja, ki živita v partnerski zvezi, skupaj posvojita otroka pod enakimi pogoji kot zakonca.

Ustavno sodišče je začelo postopka za oceno ustavnosti spornih zakonskih določb po uradni dolžnosti na podlagi ustavnih pritožb dveh istospolnih parov, ki v upravnih postopkih in pred sodišči nista uspela z zahtevo za sklenitev zakonske zveze oziroma za uvrstitev na seznam potencialnih kandidatov za skupno posvojitvev.

Pravna ureditev istospolnih skupnosti se v Republiki Sloveniji razvija že dalj časa. Leta 2006 je bila sprejeta ureditev, ki je istospolnim partnerjem omogočila registracijo njihove skupnosti in jim priznala nekatere pravice iz tega razmerja, leta 2016 pa ureditev, po kateri se formalna skupnost istospolnih partnerjev imenuje partnerska zveza. Čeprav se po vsebini približuje zakonski zvezi, se od instituta zakonske zveze še vedno razlikuje tako v poimenovanju kot tudi glede nekaterih pravnih posledic.

Z odločbo št. U-I-486/20, Up-572/18 je Ustavno sodišče odločilo, da je ureditev, ki istospolnim partnerjem ne omogoča sklenitve zakonske zveze, diskriminatorna. Takšne diskriminacije ni mogoče upravičiti s tradicionalnim pomenom zakonske zveze kot skupnosti moža in žene in tudi ne s posebnim varstvom družin. Odločitev Ustavnega sodišča ne zmanjšuje pomena instituta tradicionalne zakonske zveze kot življenjske skupnosti moža in žene in ne spreminja pogojev ali posledic sklepanja zakonske zveze med osebama različnega spola. Pomeni zgolj to, da lahko odslej poleg raznospolnih partnerjev zakonsko zvezo sklepajo tudi istospolni partnerji.

Ustavna zahteva po enakem obravnavanju istospolno in raznospolno usmerjenih oseb terja izenačitev njihovega pravnega položaja tudi na področju skupne posvojitve. V Sloveniji je bila istospolnim partnerjem že do sedaj omogočena vzpostavitev skupnega starševstva na način, da je eden od partnerjev posvojil otroka drugega partnerja (t. i. enostranska posvojitev). V skladu z odločitvijo Ustavnega sodišča v zadevi št. U-I-91/21, Up-675/19 pa lahko odslej istospolna partnerja, ki živita v formalni življenjski skupnosti, skupaj posvojita otroka pod enakimi pogoji, kot veljajo za raznospolna zakonca.

Po presoji Ustavnega sodišča presojane ureditve skupne posvojitve ne more utemeljiti cilj varstva največje koristi otroka, saj absolutna prepoved uvrstitve istospolnih partnerjev na seznam kandidatov za skupno posvojitev ni primeren ukrep za doseg tega cilja. Presoja največje koristi otroka je namreč mogoča le v okviru posamičnega postopka posvojitve, v katerem se otroku izmed vseh možnih kandidatov za skupno posvojitev izbereta najprimernejša posvojitelja. Splošna vnaprejšnja (apriorna) izključitev istospolnih partnerjev od možnosti za uvrstitev na seznam kandidatov za skupno posvojitev vodi zgolj v krčenje možnih kandidatov in tako ne more pomeniti ukrepa, ki bi povečeval možnosti za sprejem odločitve v največjo korist otroka. Takšna odločitev Ustavnega sodišča ne uvaja pravice do posvojitve, ne zmanjšuje pomena tradicionalne in še zlasti ne biološke družine za korist otroka ter ne vpliva na položaj takih družin. Pomeni pa, da mora zakonodajalec pri urejanju posebnega varstva otrok, za katere biološki starši ne skrbijo (več) in ki zato nimajo možnosti živeti v svoji primarni družini, upoštevati ustavno prepoved diskriminacije in istospolnim partnerjem omogočiti, da se uvrstijo na seznam kandidatov za skupno posvojitev. V vsakem primeru pa izbiro najprimernejših posvojiteljev za konkretnega otroka opravi center za socialno delo, na predlog katerega sodišče ob upoštevanju največje koristi otroka odloči o njegovi posvojitvi.

dr. Matej Accetto
Predsednik